

Béke és haladás lehetősége Kolumbiában

— *Chance of peace and development in Colombia* —

Abstract

Peace negotiations with guerrilla groups in Colombia have proceeded for more than 50 years. It has become clear that the only way to put an end to the conflict that would conciliate each party is to equally involve in the process the guerrillas, the government, the civilian population, as well as the victims of violence. I have been working on this topic since the 1990s, when I pursued postgraduate studies in international relations at the Pontificia Universidad Javeriana. I used to have great expectations in connection with future professional possibilities until I started to gather more knowledge of the different aspects of peace talks, and I realised how compelling the question of human rights can be. This was the reason why I undertook to examine a neutral community (La India, Santander, Colombia) whose values and experiences are useful and important.

A fegyveres csoportokkal való tárgyalás Kolumbiában egy olyan folyamat, ami már több mint ötven éve zajlik,¹ és amelynek során egyetlen dolog volt világos: ahhoz, hogy a belső fegyveres konfliktus mindenki számára megfelelően végződjön, a problémák megoldásában nem csak az államnak és a gerilla csoportoknak, hanem a civil társadalomnak, sőt, lehetőség szerint maguknak az erőszakos cselekményeket elszennvedő áldozatoknak is részt kell venniük. A témával az 1990-es évek óta foglalkozom, amikor a Pontificia Universidad Javeriana Egyetemen² posztgraduális tanulmányaimat végeztem Nemzetközi Kapcsolatok szakon. Nagyon sok elvárásom

volt azzal kapcsolatban, hogy mit nyújthat a továbbiakban a szakmai élet, azonban, ahogy apránként megismertem ennek az ismeretterületnek a különböző részeit, rájöttem, hogy mennyire érdekfeszítő elmélyülni az emberi jogok kérdésében. Így történt, hogy elkezdtem egy semleges közösség (La India – Santander – Kolumbia) tanulmányozását, amelynek az értékei és tapasztalatai rendkívül érdekesek.

La India, gerillák és az ATCC³ születése

Kutatásaimat La India nevű településen végeztem, mely Kolumbiában, Santander tartományban található.⁴ A város az 1950-es

¹ A kolumbiai gerillaháborúk történetének rövid összefoglalását magyar nyelven lásd MOLNÁR 2006. illetve MOLNÁR 2008.

² Az egyetem nevének magyar megfelelője: Xavéri Szent Ferenc Egyetem. Történetét MOLNÁR 55–66.

³ A spanyol szavak rövidítéséből született az ATCC: Asociación de Trabajadores Campesinos del Carare.

⁴ Kolumbia korszerű társadalom földrajzi jellemzését

években kezdett kialakulni,⁵ amikor a helyi mezőgazdasági dolgozók arra lettek figyelmesek, hogy a kereskedők fát gyűjtenek, amit aztán hajókon szállítanak a Minero, Horta és Carare folyókon. A munkások rájöttek arra, hogy felhasználhatják a természeti kincseket; ekkor kezdték el kivágni a fákat és természetien kezdték a kukoricát, banánt, kakaót, valamint gabonaféléket. Első házaikat agyagból és szalmából készítették a Carare folyó partján. Az 1960-as, 1970-es években a telepések száma megnőtt, és így a Carare folyó mentén létrejött a település, ami a *La India* nevet kapta. Abban az időben az egyetlen személy, aki az emberek számára alapvető szükségleti cikkeket beszerezte, egy nő volt, akit mindenki 'la india'-nak hívott, mert minden alkalommal, amikor valaki vásárolt tőle, azt mondta neki, hogy a termék Indiából származik.⁶

Ennek a nagy közösségnek a belső dinamizmusa a várható élettartam, ami a közös békében és haladásban válik nyilvánvalóvá. Ezért hoztak létre egy élő erőt, a Carare Mezőgazdasági Dolgozóinak Egyesületét (ATCC), mint a békéhez való jog szóvivőjét és védelmezőjét. Ez egyike azon civil mozgalmaknak, amelyek utat mutattak, hogy mások is követni tudják példájukat. Általa választ tudnak adni több olyan felmerülő problémára, amelyek közvetlenül ellentétesek az élethez való joggal,

magyar nyelven lásd. MOLNÁR–RUDL–SZELESI 2010. 1196–1200.

⁵ Ma La India települést Antioquia, Boyacá, Tolima, Chocó, Valle del Cauca és Santander tartományból származó emberek lakják. Ezeknek az embereknek a többsége La Indiába az 1950-es, 1960-as években zajló politikai erőszak elől menekült. Egy nyugodt hely reményében jöttek, ahol élhetnek és dolgozhatnak. Ezen a településen, amely Cimitarra községtől 28 kilométerre található (Santander, Kolumbia), 1998-ban tett látogatásaim során megbizonyosodtam arról, hogy a településre általában egy földúton keresztül lehetett bejutni. A lakosok néhány buszra és egy dzsippre (ami tejeskocsiként ismert, mivel éppen sággal tejet szállított) számíthattak, amely naponta kétszer indult Cimitarrából és kizárólag hétvégén.

⁶ ROJAS–TORRES 1998.

ugyanakkor arra is felhívják a figyelmet, hogy mindenkinek módjában áll hozzásegíteni a társadalmat ahhoz, hogy megtalálja a békés alternatívákat.

Egy városi békemozgalmat erőre kap és fejlődik, ha létezik egy összefüggő támogatás, amely magában foglal egy módszeres és szilárd oktatási kampányt, mely olyan szervezeteket és intézményeket is bevon a munkába, mint például iskolák, plébániák, népi szervezetek.⁷ Ez a munka alapvetően abból a beállítottságból és alapelvekből kiindulva valósul meg, melyeket a családon belül kell átadni, mivel a család jelenti a társadalom magját. Ezért ösztönözni kell a mások iránti tiszteletet, és így részesülni a tiszteletben, valamint megadni az embereknek azt a megbecsülést, amelyet megérdemelnek.

Ezért fontosnak tartom röviden újragondolni ennek a közösségnek a történetét, hogy elhelyezzük a Kolumbiában zajló belső fegyveres konfliktussal szembeni álláspontját.

A gerillák Carare régióban 1965-ben telepedtek meg⁸ és 1973-ban, amikor a hadsereg megérkezett, hogy elűzze a gerilla csoportokat, a mindkét fél által alkalmazott fegyveres erőszak következtében nagy nyomás nehezedett a parasztszakra. Később a félkatonai csoportok még jobban felizgatták a kedélyeket a régióban.⁹

1987-re közel 530 parasztot öltek meg, és egy baráti légkörben zajló találkozó alkalmával a katonák és a félkatonai csoportok felajánlották a parasztszerek vezetőinek, hogy az alábbi lehetőségek közül választhatnak: a. Szövetségre lépnek a katonákkal; b. Szövetségre lépnek a gerillákkal; c. Elhagyják a régiót, d. Vagy meghalnak.

A parasztszerek, akik továbbra is távol akartak maradni az erőszaktól, Josué Vargas vezetésével egy ötödik lehetőséget választottak,

⁷ Ennek egy konkrét bogotái példájáról olvashatunk: MOLNÁR 2001. 51–53.

⁸ ROJAS–TORRES 1998.

⁹ A kolumbiai félkatonai szervezetek kapcsán magyar nyelven rövid ismertető olvasható: MOLNÁR 2008. 72.

IDŐSZAK	BÉKEMEGÁLLAPODÁSOK	TÁRGYALÁSOK
Ezernapos háború 1899–1902	Neerlandiai, Wisconsini és Chinacotai Egyezmények, Rafael Uribe Uribe kormánya és Benjamín Herrera, mint a forradalom vezetője között jöttek létre.	Széleskörű amnesztia. Hadifoglyok számára szabadság. A lázadó seregek leszerelése. Meghívás a kongresszusi választásokra.
Az „Erőszak” időszaka 1947–1957	Gustavo Rojas Pinilla katonai kormánya (1953. június 13.) békét, igazságosságot és szabadságot javasol. Külön tárgyal a Keleti Síkság liberális gerilláival a fegyverek átadását remélve. Fő esemény a Monterreyben történt leszerelés (1953. szeptember 15.). ¹²	Garancia a civil életbe való visszatérésre. A fegyveres erők tagjai amnesztiában részesülnek (1953. augusztus 21.), a 2184-es rendelet alapján. Amnesztia és közkegyelem a politikai bűncselekmények elkövetőinek (1954. június 13.) az 1823-as rendelet alapján. Fegyverátadások történtek.
Az első Nemzeti Front kormány 1958–1962	Az erőszak okait vizsgáló Nemzeti Nyomozó Tanács révén a fegyveres csapatok legnagyobb részét leszerelték. Rehabilitáció.	Azon személyek ellen indított büntetőeljárás felfüggesztése, akik politikai bűncselekményeket követtek el 1958. október 15. előtt, amennyiben visszatérnek a civil életbe, illetve amennyiben alávetik magukat az alkotmánynak és a törvényeknek. Fegyverátadás nem történt.
Julio César Turbay kormánya 1978–1982	A Dominikai Köztársaság elfoglalása következtében adódó helyzet megoldásával kapcsolatos tárgyalások	Az 1981. évi 37. törvény (1981. március 23.) Feltételes amnesztia. Hatástalan.
Belisario Betancur kormánya 1982–1986	Uribe megállapodása a FARC-kal. ¹³ Tűzszüneti megállapodások, fegyverszünet és nemzeti párbeszéd a kormány és az M-19 ¹⁴ között, az EPL ¹⁵ és a munkavállalók önvédelmi szektora között.	A béke megvalósítása párbeszéd révén, gazdasági és szociális infrastruktúrával kapcsolatos minimum feltételek meghatározása, 1982. évi 35. törvény, mely elrendelte az amnesztiát és a béke helyreállításához szükséges normákat határozott meg.
Virgilio Barco kormánya 1986–1990	Tolimaipaktum az életért és a békéért. Tárgyalások az M-19-cel és leszerelésük.	Megbékélési, rendezési politika és nemzeti rehabilitációs politika, ami nem terjedt ki fegyveres csoportokkal való közvetlen párbeszédre.
César Gaviria kormánya 1990–1994	Megállapodás a PRT-vel ¹⁶ és a fegyvereket a tengerbe dobják. Békemegállapodás az EPL-lel. Békemegállapodás a MAQL-lal. ¹⁷	1991. évi 213-as rendelete büntetés és a büntetőeljárás elévüléséről a civil életbe való visszatérés érdekében. Békepolitika, mely a leszerelésen és lefegyverzésen alapul, amelyek a békefolyamat követelményei.
Ernesto Samper kormánya 1994–1998	Remolinos del Caguán-i megállapodás	Tanácsok létrehozása a békéért. Tárgyalások a FARC-kal. Yerbabuenai Nyilatkozat.
Andrés Pastrana kormánya 1998–2002	Közös Program a Változásért, mint a tárgyalások irányítója. Los Pozosi Megállapodás. San Francisco de Sombrai Megállapodás.	A volt kulturális miniszter, Consuelo Araújo elrablása és meggyilkosát követően tárgyalóasztalhoz ülnek és megszüntetik a harcmentes övezetet.
Álvaro Uribe kormánya 2002–2010	Igazságügyi és béke törvény a félkatonai szervezetek és gerillák leszerelésére. Az Áldozatokról és a Földek Helyreállításáról szóló törvény, mely alapvető fontosságú a béke eléréséhez.	Nincsenek tárgyalások.
Juan Manuel Santos kormánya 2010–	Általános megállapodás a konfliktus befejezésének érdekében és egy stabil és tartós béke kiépítése.	Kolumbia kormánya és a FARC közötti békétárgyalások megnyitására október 17-én, Norvégiában, Oslóban kerül sor.

melynek az volt a célja, hogy erőszakmentesen létrehozzanak egy tömörülést a béke és a fejlődés érdekében. Így született meg a Carare Mezőgazdasági Dolgozóinak Egyesülete (ATCC) a következő jelmonddal: *az élethez, a békéhez és a munkához való jogért*. Az Egyesület 1987. június 24-én jött létre, Santander tartomány kormánya által 1987 júliusában kiadott 190-es számú jogszabály alapján.

Érdemes megismerni, hogy egy földrajzi szempontból stratégiai pontnak számító helyen, a jogállam határán élő csoport miként tud egyértékes példát adni számunkra arra, hogyan hozhatunk létre olyan emberi kapcsolatrendszert, amely képes tárgyalni az ellenséggel az élet tiszteltetésben tartásáról, továbbá, azon túl, hogy az alapvető együttélés normáinak megfelel, képes produktívra és láthatóvá válni nem csak Kolumbia, hanem az egész világszámára is.¹⁰ Jelenleg az ATCC a közép-santanderi Magdalenában folytatja tevékenységét, egy új generációs vezetéssel, akik lelkükben hordják azoknak az örökségét, akik a háború közepette életüket adták egy jobb jövő reményében.

Fegyveres konfliktusok és békefolyamatok Kolumbiában

Kolumbia egy olyan ország, ahol a belső fegyveres konfliktus már eddig is nagyon sok emberéletet követelt és ez napjainkban is folytatódik. Mi, kolumbiaiak, is közvetlenül vagy közvetve érintettek voltunk a konfliktus következményeivel, mert sajnálatos módon napon-ta mészárlások, gyilkosságok, emberrablások,

zsarolások, lázadások és hasonló cselekmények történnek országunkban.¹¹ A mindennapossá vált atrocitások már senkinek nem okoznak meglepetést. Annak ellenére, hogy egy újabb kísérletet tettek a békefolyamat elindítására, az erőszakos cselekmények tovább folytatódnak. Ezért kíváncsiak áttekinteni röviden, hogy hogyan zajlottak azok a folyamatok, amelyek a jelenlegi helyzet előzményének tekintendők.

Kolumbia, republikánus kormányzása alatt három gerillaharcon ment keresztül, melyek három alapvető dologban különböztek: az általános környezet, amelyben kirobantak, a főszereplők karaktere és a motivációk, amelyek vezérelték őket. A háború természetéből és történeti eltéréseiből kiindulva a háború három alapvető típusát különböztethetjük meg:

Elsőként a polgárháborúkat említhetjük, melyek révén az uralkodó osztály belső rivalizálásainak lezárására törekedtek. Jellemző rájuk, hogy abban részt vettek az uralkodó osztály frakciói is, nem csak politikai, hanem katonai irányítást is szerezve.

A háború második típusa a XX. század közepén alakult ki, amit a sokrétű erőszak néven ismerünk, és amely az 1940-es évek végétől az országban jelen lévő állandó válság következtében robbant ki a domináns és az alárendelt osztályok közötti konfrontáció alapján.

A fent említett két típus között van egy közös vonás: az ideológiai irány, melyet az ural-

¹⁰ Különösgazdaságszempontból fontos megemlíteni a közvetlen nemzetközi földrajzi kontextust, az Andok térséget és az Andok Közösség országait, valamint egész Dél-Amerikát, különös tekintettel a gazdasági kapcsolatokra, amelyről magyar nyelven olvashatunk: MOLNÁR 2012. 133–148.

¹¹ Lásd ezzel kapcsolatban magyar nyelven in MOLNÁR 2008. 262.

¹² Gustavo Rojas Pinilla 1957-ben lemondásra kényszerült. A lemondása utáni sajátos helyzetről személyes tapasztalatok alapján számol be P. Deák Ferenc S.J., aki ebben az évben végezte Kolumbiában harmadik próbációját. Lásd: DEÁK 2013. 47–49.

¹³ Lásd a FARC-kal kapcsolatban magyar nyelven: MOLNÁR 2008. 71.

¹⁴ Az M-19-cel kapcsolatban lásd MOLNÁR 2006. 57–60.; MOLNÁR 2008. 72–73.

¹⁵ Lásd ezzel kapcsolatban magyar nyelven MOLNÁR 2008 pp. 236–237.

¹⁶ PRT: Partido Revolucionario de los Trabajadores: Munkások Forradalmi Pártja.

¹⁷ MAQL: El Movimiento Armado de Quintín Lame: Quintín Lame Fegyveres Mozgalom.

kodó osztály gyakorol a hagyományos pártok révén; ugyanakkor, egy megkülönböztető elem is jelen van; maga a háború, annak katonai irányításának szintjén és a nép, különösen a parasztság részvétele.

A legfontosabb elválasztó elemek a gerillaháború két szakasza között a következők: az ország társadalmi megosztottsága, a *gaitanizmus*¹⁸ hatása a politikai struktúrára, mely mozgalom arra törekedett, hogy a liberális pártot a nép pártjává változtassa az oligarchákkal szemben, és végül az 1948. április 9-i felkelés hatása, amely a köztársaság történetének egyik nagy veszélyt jelentő időszaka volt.¹⁹

A harmadik és egyben utolsó típus az 1960-as évektől alakult ki és még mindig tapasztalható. Ebben az irányzatban is jelen van az ideológiai beállítottság és irányultság, amint a katonai-politikai vezetés teljesen eltávolodik az uralkodó osztálytól. Célja a fennálló rezsím felszámolása katonai-politikai erők felhasználásával, amelyek szót emelnek az uralkodó osztály egészével szemben. Valójában Alberto Lleras Camargo kormánya idején jelent meg az első erőszakhullám és látszólag a gaitanizmus aktivistái ellen irányult.

Az ATCC stratégiái

Visszatérve a központi témához, az ATCC-hezés Carare bátor parasztjaihoz, ami a belső fegyveres konfliktust illeti, megállapíthatjuk, hogy Carare egy olyan régió, ahol több fegyveres csoport is jelen van, mint például a FARCis, melyek ugyanazt a célt tűzték ki maguk elé: a régió feletti ellenőrzés megszerezését. Carare parasztjai három oldalról voltak kitéve fegyveres veszélyeztetettségnek: a hadsereg, a gerillák és a félkatonai szervezetek részéről. Ezáltal ők voltak a legvesélyeztetettebbek, mivel nem

voltak fegyvereik, amelyekkel megvédehtették volna magukat, a munkaeszközeiken, vagyis a fejszén és a széles pengéjű, hosszú késükön (*machete*) kívül.

A fentebb már leírt négy alternatíva helyett, több paraszt, Josué Vargas-szal az élen, egy tette kész, ötödik alternatíva mellett döntött: a béke és a fejlődés érdekében létrehozni egy erőszakmentes szervezetet. Így jött létre a Carare Mezőgazdasági Dolgozóinak Egyesülete (ATCC) a következő szlogennel: „*az élethez, a békéhez és a munkához való jogért*”. Amikor ez a szervezet megszületett, Kolumbia egy belső fegyveres konfliktussal jellemezhető ország volt. A környék lakosai mindig is azon gondolkodtak, hogy melyik lenne a legjárhatóbb út a hőn áhitott béke eléréséhez. Ebben az esetben az Egyesületen belül olyan egyszerű stratégiákat dolgoztak ki, melyek egy haladó szemléletű közösséget irányítottak, és amelyek az élet védelme mellett a következők révén valósulnak meg:

a) Folyamatos párbeszéd az összes érintett fél, a katonák, a félkatonai szervezetek, a gerillák és a kormány bevonásával, és

b) Állandó elköteleződés az erőszakmentesség mellett.²⁰

Az erőszakos cselekmények mindennemű elutasításának e szabad választása, és az élet tiszteletének és a földjeiken való nyugodt munkához való jogmegkövetelése egy semleges pozíciót teremtett az Egyesület (ATCC) tagjai számára a régióon belül bármely fegyveres csoporttal szemben. Az Egyesület keményen kezdett el dolgozni az élethez, a békéhez, a munkához való jog eléréséért, a párbeszéd és a megértés „fegyverével” a Carare régióban működő valamennyi csoport által jóváhagyott és aláírt megállapodások alapján, továbbá olyan szervek, mint a SENA, INCORA, IDEMA, PNR, INDERENA,²¹ illetve Spanyolország,

¹⁸ Jorge Eliécer Gaitán vezette populista politikai mozgalom. Gaitán kapcsán lásd MOLNÁR 2008. 252.

¹⁹ A történet egy sajátos olvasatát mutatja be ALAPE 1997. 239–307: *Fidel y el Bogotazo* című írásában.

²⁰ ROJAS–TORRES 1998.

²¹ SENA – Servicio Nacional de Aprendizaje, Országos Tanulási Szolgálat; INCORA – Instituto Colombiano

Svédország és más országok nagykövetségeinek segítségével.²²

Az Egyesület a békés együttélés végső ki-fejeződése ebben a régióban, és erős ellenállása révén – nemet mond az erőszakra és igent az életre, békére, továbbá a párbeszédre és megértésen alapuló életformára – 1990-ben elnyerte az Alternatív Nobel-békedíjat és a velejáró 32 millió pesóból földet vásároltak, hogy elősegítsék a földművelési programmegvalósítását, továbbá egy textilgyár felépítését és egy egészségügyi állomás létrehozását. Hasonlóképpen, ugyanebben az évben az élethez való jog díját is elnyerte, mely révén körvonalazódott munkájának leírása.

„Erőfeszítéseinkért nemzetközi elismerést kaptunk és fórumokon vettünk részt Murciában (Spanyolország) és az Egyesült Nemzetek Szervezeténél is, továbbá az országon belül több helyen is követni kívánják példánkat és sokszor hívnak meg minket különböző fórumokra, hogy beszéljünk tapasztalatainkról.”²³

Ezek a sokatmondó szavak – melyek egy olyan embertől származnak, aki az erőszak közepette nagy elszántsággal tűnt fel – tartották életben számomra egy jobb jövő reményét országom új generációja számára.

de la Reforma Agraria, az Agrár Reform Kolumbiai Intézete; IDEMA – Instituto de Mercadeo Agropecuario, Földművelési és Állattenyésztési Intézet, PNR – Plan Nacional de Rehabilitación, Nemzeti Rehabilitációs Terv; INDERENA – Instituto Nacional de Recursos Naturales, Természeti Kincsek Nemzeti Intézete.

²² Un desafío para todos. Colección Sociedad y Conflicto. CINEP, International Alerf, El Colombiano, Programa por la paz Compañía de Jesús. Editado por CINEP Santafé de Bogotá D.C. Colombia, 1995. pp. 14-18.

²³ Manuel A. Serna, az ATCC elnöke (1998). Oscar Rojas és Lida Torres által készített interjú La Indiában (Santander, Kolumbia) a vidék kutatásának fejlesztése céljából. In ROJAS-TORRES 1998. 32-37.

India település (Cimitarra, Santander) Fejlesztési Terve

Az Egyesületnek, semleges béke közösségként, fejlesztési programjai is vannak. Így például 1987 második félévében, miután Carare parasztjainak sikerült megvalósítaniuk a régióon belüli békét a gerillákkal és a hadsereggel kötött megállapodások révén, melyek által sikerült semlegesíteni a félkatonai szervezetek akcióját is; az Egyesület számára egyértelmű volt, hogy a béke nem csak azt jelenti, hogy elkerüljék a haláleseteket, hanem a fejlődésen is alapulnia kell. Így, ekkor az Egyesület felvette a kapcsolatot különböző fejlesztési kormányzati szervekkel, mint az INCORA és a Nemzeti Rehabilitációs Terv (PNR), hogy az államtól támogatást kérjen a regionális fejlesztési programokhoz, amelyeket a parasztok már korábban megfogalmaztak. Az Egyesület által a fent említett kormányzati szervek képviselőivel szervezett gyűlésen, La Indiában (Santander – Kolumbia), a parasztok kifejtették legsürgetőbb szükségleteiket. A PNR alkalmazottai, akik részt vettek a gyűlésen, azt kérték tőlük, hogy készítsenek egy dokumentumot, amelyben azt vázolják fel, amit az ülésen is előterjesztettek. Az INCORA, Miguel Ángel Barajas-on keresztül minden segítséget magadott számukra ahhoz, hogy írásba foglalják szükségleteiket, és a munkaprogramokat, amiket korábban már megfogalmaztak. Így módon elkészült a dokumentum, melyet „India település (Cimitarra – Santander) Fejlesztési Terv”-nek neveztek el, melyet 1988. január 6-án adtak át a PNR-nek.

A Fejlesztési Terv bevezetőjében a parasztok a következőket vázolták fel: A Carare Mezőgazdasági Dolgozóinak Egyesülete az alapvető céloknak megfelelően – az élethez, békéhez és munkához való jogért való küzdelem –, és La India település, Cimitarra önkormányzattal bíró községe és hatáskörzete (amely mintegy 1000 négyzetkilométer, azaz 100 ezer hektár területű, ahol közel 3000 pa-

raszt család él) fejlesztésének céljából, a PNR végrehajtó szerveinek beadja ezt a Fejlesztési Tervet, azért, hogy a regionális problémákkal az államhoz fordulva, az állami erőforrások segítségével mi, mint e meggyötört régió lakosai, biztosíthassuk a békét és hozzájárulhassunk az élelmiszertermeléshez.²⁴

A tervet két fontos szempont szerint mutatták be: az infrastruktúra és a mezőgazdasági fejlesztés szerint, meghatározva a költségeket, a termelési volumént és a javadalmazott családokat. A Fejlesztési Tervnek tizenegy fő pontja volt, mindegyik saját költségvetési becsléssel. Ezek a következők:

1. Út Projekt
2. Gépesítési Projekt
3. Marketing Projekt
4. Mezőgazdasági ipar
5. Letelepítés La Pedregosában
6. Mezőgazdasági Támogatás
7. Oktatás
8. Lakás
9. Egészségügy
10. Vízvezeték-, csatornahálózat és vágóhíd La Indiában
11. Rakpart

A terv tiznegy éves időtartamra szól, és teljes költsége becslések szerint 2 823 millió peso volt. A Fejlesztési Terv a következő megfontolásokkal zárult: egy férfi felfegyverzése és védelmezése évente egy millió pesóba kerül, így a terv annyiba kerül, mint évente felfegyverezni és védelmezni 470 férfit, ami kevesebb, mint a térség felfegyverzett férfijának összessége. Más szóval, *a béke kevesebb pénzbe kerül és lényegesen hatékonyabb a háborúnál.*

A közösségfejlődés és a közösségi részvétel fogalmának és gyakorlatának új értelmezése

Meg kell említeni, hogy „Kolumbia, mint a többi ország, egyre inkább tudatában van

annak, hogy mennyire fontosak a részvételi folyamatok és a közösségek fejlődése ahhoz, hogy olyan előnyhöz jussanak, mely jólétet és szerves emberi fejlődést eredményez. Az ország számára kihívást jelent olyan polgárokat formálni, akik saját maguk iránt és másokkal szemben is egyre inkább elkötelezettek. Mint ahogy NIÑO (1998) írja, ez egy kihívás, „mi, kolumbiaiak a függetlenség óta formálódunk, mint nemzet”.²⁵ Mára a polgárok formálása új értelmet nyert, már nem elsősorban a szimbólumok köré összpontosul, hanem inkább a közös projektek generációjához és az élet problémáinak megoldásához kapcsolódik, melynek célja egy kulturáltabb együttélés és egy átfogóbb fejlődés. Számos próbálkozás figyelhető meg a közösségek megszervezésének és fejlődésének előmozdítására.”²⁶

A nemzet érzékennyé válásának folyamatai, a láthatóvá válás érdekében folytatott békés megmozdulások révén, teret engedtek a kolumbiaiak egy új generációjának, mely tudatában van annak, hogy lehetősége van megszervezni saját magát egy szerves fejlődés elérésének érdekében.²⁷ Ezért a XXI. században világszerte látunk olyan embereket, akiknek az a célja, hogy a gerillák visszaadják nekik elrabolt gyermekeiket. Gustavo Moncayo, nariñoi tanár - akit mindenki „a béke vándora”-ként ismer - esetében is ez történt, akinek korábban elrabolt fiát a kormánnyal közös, fáradságos munka eredményeként adták át a gerillák. A felkelők által elrabolt kolumbiaiakért béke-,

²⁴ Los procesos de Paz y Desarrollo en el Corregimiento de la India: Período Junio 1989 a febrero 1990. Editado por CEDE, Bogotá, marzo 1990.

²⁵ Niño Diez Jaime (1998 június): Ministro de Educación Nacional texto del discurso de presentación del Lineamientos Curriculares para la Formación en la Constitución Política y la Democracia. Orientaciones para la Formulación de los Currículos en Constitución Política y Democracia Bogotá.pp. 13.

²⁶ Egy sajátos kolumbiai közösségépítő projekt bemutatását olvashatjuk spanyol nyelven MOLNÁR 2001. 180.

²⁷ Önszerveződésfogalmának sajátos megközelítését lásd MOLNÁR 2006.; valamint MOLNÁR 2008.

és szabadságmenetet is rendeznek, melyben általában a civil társadalom vesz részt és a műsorszolgáltatók létrehozta olyan felületeket, melyeken keresztül az elrabolt személyek családtagjai szolidaritásukat fejezhetik ki szereteteikkel. Mindez egy olyan országot mutat, melynek szüksége van a békére és el akarja érni azt, azért, hogy a megbékélés révén egy olyan stabil pontot keressen, mely erősíti a nemzeti egységet és identitást.²⁸

Életért és a Békéért 2004–2014

Nemrégiben a PNUD²⁹ által közzétett közlemény és a békeszervezet révén tudjuk, hogy az Egyesület (ATCC) végrehajtotta az Életért és a Békéért 2004–2014 Tervet. Az ATCC kétségtelenül az alapvető eszközt teremti meg annak, hogy a szervezet olyan programokat és projekteket irányítson és hajtson végre, amelyek közép és hosszú távon lehetővé teszik az itt élő lakosság életszínvonalának emelkedését, a természeti kincsek védelmét és megőrzését, a termelési tevékenységek optimalizálását, és annak a politikai akaratnak a megerősítését, hogy a béke irányítója legyen, és kísérleti helyszínül szolgáljon a békés konfliktuskezelés tapasztalatainak alkalmazásához. Munkaterülete változatosabbá és bővebbé vált a következő módon:

- Párbeszéd, közvetítés, békéltetés, egyeztetés, ügyvitel és átalakulás
- Oktatás
- Vállalkozói kezdeményezés
- Polgári, egészségügyi, környezetvédelmi intézmények építése és általános karbantartása

- Községi infrastruktúra
- Közszeolgáltatások
- Hitel és forgó alap
- Általános szállítás
- Marketing, nyersanyagfogyasztás és feldolgozás
- Integrált parasztbirtok
- Földvásárlás és földbirtokossá válás
- Általános tisztasági szolgáltatások, kávézó, stb.
- Lakásszolgáltatás
- Különböző szolgáltatások: társadalmi oktatás a párbeszéd, közvetítés, békéltetés, emberi jogok, nemzetközi humanitárius jog, valamint az irányítás és a konfliktusok békés átalakítása
- Egészségügyi és gyógyszerellátás
- Kommunikációs szolgáltatások
- A kultúra visszaszerzése és megújítása
- Kultúra és művészet
- Szabadidő és sport³⁰

Emellett, az ATCC a Quinchas Hegyvidék Regionális Természeti Parknak is a társvezetője,³¹ ami annak a közösségi részvételi folyamatnak a része, mely a terület védetté nyilvánítása során bontakozott ki. Szükséges, hogy Santander Autonóm Testülete és az ottani békés közösség együttesen tudja irányítani ezt a parkot annak érdekében, hogy megvédjék és megmentsék ezt a természetes erdőt. Habár ez a helyzet megfelel mindannyiunk környezet iránti elkötelezettségének, nem szabad elfelejteni, hogy ez egy új foratókönyv, ami La India településközösséget arra kötelezi, hogy változatosabbá tegye gazdasági tevékenységét, amelynek középpontjában jelenleg a favágás áll. Habár a közösség megkapta a Santanderi

²⁸ Hasonló időszakok és tapasztalatok figyelhetők meg számos latin-amerikai országban a XX. század folyamán. Chile XX. századi története vonatkozásában, magyar nyelven olvashatunk hasonló időszakról DEÁK 2013. 115.

²⁹ Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo – Az ENSZ Programja a Fejlődésre.

³⁰ A felsorolás forrása: A Carare Mezőgazdasági Dolgozók Egyesülete szabályzatának 7. cikke.

³¹ http://190.85.6.170/search_news.asp?idnoticia=1675 Hozzáférés: 2012. október 27. Asociación de Corporaciones Autónomas Regionales y de Desarrollo Sostenible.

Mezőgazdasági Minisztérium támogatását az *arrayana* mandarin magjának húszhektárnyi területen való elvetésére, – ami a térség negyven családját érinti kedvezően, és egy hosszú távú projekt – a régióban a gazdaságmegfeleklét és megjelentek a tiltakozás csírái, mert nincs más fejlődési alternatíva, és az egyetlen bevételi forrás korlátozva van.

Befejezés

Az ATCC már egy ideje projektekkal áll elő az ENSZ-nek és a Mezőgazdasági Minisztériumnak, hogy elkezdődhesen olyan termények termesztése, amelyekkel rövid időn belül hozamot lehet elérni, amely lehetővé teszi az itt élő közösségek életminőségének javítását. A Mezőgazdasági Minisztériumnak és az Európai Uniónak a kakaómag vetéséről szóló projektet mutattak be, mert jól lehet kereskedni vele és gyors terméshozamú. A projekt, a kakaómagon kívül, más termékeket is bemutatott, mint például a kukoricát és a banánt, azzal a céllal, hogy bevételt termeljenek, és mindez magával hozza a közösségfejlődés szempontjából olyan nélkülözhetetlen „kormányozhatóságot”, ami számunkra lehetővé teszi a közösségek erősítését.”³²

La Indiában (Santander, Kolumbia) az emberek azt remélik, hogy az Egyesület továbbra is képviseli majd haladó szemléletüket a régióban és nyilvánvaló, hogy az életnek, a békének, a munkának, a demokráciának, a régióknak és az országnak megfelel a közösségnek adott teljes támogatás, ami megfékezte a halál és a felkelés harcosait.

A fentiek alapján megállapítható, hogy La

India lakossága továbbra is a fejlődés mellett foglal állást, hiányosságai ellenére, de még így is ők jelentik a közép-santanderi Magdalena régió emberi kapcsolatainak alapját és életterejét, ami arra ösztönzi a lakosokat, hogy maradjanak távol az erőszaktól, és hogy mozgítsák elő az élet megbecsülését és a közös fejlődést.

Ezért, mi kolumbiaiak, még az emberi jogokért és a nemzetközi humanitárius jogok ellen lázadók által elkövetett állandó szabálysértések és a jelenlegi béketárgyalásokon való őszinteség hiányának ellenére sem veszítjük el a reményt, hogy a FARC véget vet kegyetlenkedéseinek. Ez a gerilla szervezet felel azért, hogy a háború elálltatásítása, továbbá családok, árvák, szülőföldjeikről száműzöttek ezreivel szembeni könyörtelensége és érzéketlensége következtében annyi élet véget ért. Itt az ideje, hogy megannyi gaztett és gyalázatosorozat véget érjen és a nemzetnek lehetősége nyíljon az életre és a béke elérésének ezen lehetséges példájával, a többi törvényen kívüli csoport is a béke mellett döntsön és többé ne véreztessék ki Bolívar földjét.

Továbbá, az ilyen, konfliktusban semleges közösségek létezése ellenére – amelyek a többi kolumbiai számára példát mutatnak, és akik elhitetik velünk, hogy a béke lehetséges –, ma sajnálatos, hogy a Santos kormány erőfeszítése és a civil társadalom különböző szféráinak a FARC-kal való kerekasztal-tárgyalásokban való részvétele közben számos kudarc és nézeteltérés adódott, melyek felvetik a kételyt, hogy a felkelők valóban komolyan vesznek részt a konfliktus békés megoldásában...

Vissza szeretnék térni erre a „béke szigetre”, ugyanis az 1990-es évek vége óta La India (Santander, Kolumbia) település lakosai képesek voltak fenntartani és tovább erősíteni a békés együttélés gyakorlatát. Ez a siker a gazdasági termelésben, annak fejlődésében is megmutatkozott. Nyilvánvaló azonban, hogy most nem lehetséges visszatérnem a kutatott

³² <http://www.vanguardia.com/santander/velez/128548-comunidad-busca-apoyo-para-proyectos-de-pronto-rendimiento> Periódico Vanguardia Liberal „Comunidad busca apoyo para proyectos de pronto rendimiento”. Valamint közösségfejlődés szempontjából a „kormányozhatóság” kérdését lásd MOLNÁR 2001. 180.

területre, mert környezetükben újra megfigyelhető a félelem és a veszély miatti nyugtalanság. Úgy teszünk, mintha elfelejtettük volna mindazt, ami történt (lásd: erőszakos cselekmények), mintha „amnéziásak lennénk”, s ez megakadályozza, hogy a mások támogatása, valamint az irántuk való tisztelet és megbecsülés köteléke kialakuljon. *

FORDÍTOTTA BECSEI ANIKÓ

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ALAPE, ARTURO 1995: *TiroFijo. Las Montañas y los Sueños*. Colección, Sociedad y Conflicto. CINEP.
- ALAPE, ARTURO 1997: *Río de inmensas voces...y otras voces*. S.A., Colombia, Planeta Colombiana Editorial. 239–307.
- CEDE 1990: Universidad de Los Andes. *Los procesos de Paz y Desarrollo en el Corregimiento de La India*. Período: Junio 1989 a febrero de 1990. Informe final editado por la Universidad de los Andes.
- CINEP Colección Sociedad y Conflicto 1995: *Un desafío para todos*. Memorias del Foro „Construcción de la Paz en América latina: Nuestro reto”.
- CINEP, Editorial García 1996: *Voces peregrinas: Los ciudadanos como constructores de la Paz*.
- Comunidad, Conflicto y Conciliación en Equidad. Editado por el PNR. Ministerio de Justicia, 1994.
- Constitución Política de Colombia, 1991.
- DOCUMENTOS OCASIONALES No. 67. Editado por El Colombiano. Negociaciones de Paz: Los Casos de Colombia y el Salvador., CINEP. Santafé de Bogotá 1993.
- DOCUMENTOS OCASIONALES 1993: No. 68. El colombiano, CINEP. Santafé de Bogotá. La paz: Más allá de la Guerra.
- ECHEVERRI, MEJÍA GILBERTO 1997: *La Paz una Política de Estado*, Conferencia de la Cátedra Colombia. Presidencia de la República de Colombia, programa nacional de difusión del Derecho Internacional Humanitario. Oficina del Alto Comisionado para la Paz, Cruz Roja Colombiana. „En la Guerra el D.I.H. nos protege.”
- ESTATUTOS de la ATCC. Artículo 7
- GARCÍA, ALEJANDRO 1997: *Los hijos de la violencia*. Murcia, España.
- GARCÍA, DURAN MAURICIO 1992: Colección Sociedad y Conflicto, CINEP.
- GIRALDO, CARLOS ALBERTO y otros. 1997: *Relatos e imágenes, el desplazamiento en Colombia*. CINEP.
- GUZMÁN, CAMPOS GERMÁN 1977: *La Violencia en Colombia*. Ed. Punta de Lanza, Tomo II, Octava edición, Bogotá.
- HERNÁNDEZ, MONDRAGÓN MAURICIO 1992: *Derecho Internacional Humanitario. Su aplicación en Colombia*. Consejería presidencial para los derechos humanos, Bogotá.
- MOLNÁR, GÁBOR 2001: *El proceso de desarrollo comunitario a partir de la experiencia de la Corporación Casa*. Estudio en el barrio Granjas de San Pablo. Pontificia Universidad Javeriana. Bogotá. 180.
- MOLNÁR, GÁBOR 2006: Gerillák nyomában. A kolumbiai gerillaháborúkról. *Belvedere Meridionale* 2006. 3–4. sz. 57–60.
- MOLNÁR, GÁBOR 2006a: Egy bogotái magyar szociális projekt története I. *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok* 2006. 1–2. sz. 187–209.
- MOLNÁR, GÁBOR 2008: Egy magyar szociális projekt Latin-Amerikában: A Corporación Casa Estudio, *E-Tudomány* 2008. 1 sz. 1–19.
- MOLNÁR, GÁBOR 2008: *Dél-Amerika fényei: Az én Kolumbiám*, Szeged: Lectum Kiadó, 262.
- MOLNÁR, GÁBOR – RUDL, JÓZSEF – SZELESI, TAMÁS 2010: Kolumbia. In Tóth, József (szerk.): *Világföldrajz*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1196–1200.
- MOLNÁR, GÁBOR 2012: A Déli Közös Piac (MERCOSUR) és Latin-Amerika gazdasági integrációi: Latin-Amerika integráció földrajza, Szeged: *Belvedere Meridionale*, 2012. 240.
- DEÁK FERENC SJ 2013: *Chilei küldetésben*. Szerk.: Molnár Gábor. Budapest, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya – L'Hartmattan Kiadó. 115.
- Oficina Del Alto Comisionado Para La Paz. Presidencia de la república. Informes de paz, No. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 1996–1997.
- RAMÍREZ JESÚS, Compilador: *Neutralidad y Vida, un camino para hacer y vivir la paz*. mayo 1997, ed. Jesús Ramírez.
- RAMÍREZ, OCAMPO AUGUSTO. Propuesta de solución política al conflicto armado en Colombia.

- RENDÓN, MERINO ÁLVARO: *Apuntes para la Paz, la Tolerancia y los Derechos Humanos*. Ed. Fundación Freederich Ebert de Colombia 1995.
- Revista cabildo No. 74, marzo 1997. La Paz asunto de todos.
- REYES, POSADA ALEJANDRO: Anotaciones sobre el proceso de paz. *Historia crítica* No.7, Santafé de Bogotá, enero a julio 1993.
- ROMERO, MEDINA AMANDA: Magdalena Medio. *Las luchas sociales y violaciones a los Derechos Humanos*. 1980–1992. Corporación AVRE.
- ROJAS, OSCAR – TORRES LYDA 1998: *Conflicto Armando Interno*. „Estrategias de la Sociedad Civil en la Consecución de la Paz en el País” El Caso De La India. Universidad Jorge Tadeo Lozano. Santander – Colombia.
- GOMEZ, GONZALO SANCHEZ – PENARANDA, RICARDO 1995: *Pasado y presente de la Violencia en Colombia*. Compilación. Bogota CEREC.
- TIRADO, MEJÍA ÁLVARO 1982: Colombia Siglo y Medio de Bipartidismo. In *Colombia Hoy*. Perspectivas hacia el siglo XXI. octava edición. Bogotá.
- URIBE, VARGAS DIEGO 1996: *Solución Pacífica de Controversias*. Universidad nacional 1993. Derecho a la paz. Bogotá, Universidad Nacional.
- VALENZUELA, PEDRO 1996: Proceso de terminación de conflictos violentos. *Papel político* 1996. No.3, Santafé de Bogotá.
- VARGAS, VELÁSQUEZ ALEJO 1992: *Colonización y conflicto armado*. Magdalena medio santandereano. Bogotá, CINEP.
- Internetes források
- http://190.85.6.170/search_news.asp?idnoticia=1675
Asociación de Corporaciones Autónomas Regionales y de Desarrollo Sostenible. Hozzáférés: 2012. október 27.
- <http://www.vanguardia.com/santander/velez/128548-comunidad-busca-apoyo-para-proyectos-de-pronto-rendimiento> Periódico Vanguardia Liberal
„Comunidad busca apoyo para proyectos de pronto rendimiento”. Hozzáférés: 2012. október 30.